

Доведення до відома членів робочої групи доручень Кабінету Міністрів України, листів Міністерства фінансів України, а також вимог міжнародних інститутів щодо організації внутрішнього контролю.

ДСНС на доручення віце-прем'єр-міністра України – Міністра з питань реінтеграції окупованих територій України опрацьовано інформацію, надану листами Міністерства фінансів України за результатами проведеного аналізу щодо стану внутрішнього контролю та аудиту і поданих Звітів про стан організації та здійснення внутрішнього контролю в розрізі елементів внутрішнього контролю за 2019 рік, затвердженого наказом Міністерства фінансів від 19.04.2019 № 160, про результати діяльності підрозділів внутрішнього аудиту за 2019 рік за формою 1-ДВА, затвердженого наказом Міністерства фінансів від 27.03.2014 № 347 в державних установах. Результати проведеного аналізу засвідчили досягнутий прогрес у реформуванні системи державного внутрішнього фінансового контролю загалом та розвитку внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту. Поряд з цим залишається низка недоліків як у запровадженні комплексної системи внутрішнього контролю так і у здійсненні діяльності внутрішнього аудиту. Результати оцінки стану внутрішнього контролю підтвердили існування ряду недоліків при організації внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту.

Варто зауважити, що в інформаційних листах Мінфіну щодо проведеного аналізу стану внутрішнього контролю та аудиту, звітності не виявлено у ДСНС недоліків щодо забезпечення цілісності системи внутрішнього контролю, організації функціонування його елементів окремо один від одного, нездійснення діяльності управління ризиками та відповідних заходів моніторингу тощо. Вищезазначене підтверджує, що ДСНС протягом 2019 року вживалися дієві заходи щодо організації та впровадження внутрішнього контролю відповідно до вимог законодавства, зокрема в листах зазначено такі позитивні сторони:

затверджено внутрішні розпорядчі документи, що визначають питання здійснення внутрішнього контролю;

з метою чіткого опису процесів і операцій здійснено розробку адміністративних регламентів основних процесів діяльності (згідно затвердженого переліку пріоритетних процесів (найбільш ризикових процесів) функціонування діяльності структурних підрозділів);

для налагодження роботи щодо запровадження системи внутрішнього контролю створено відповідні робочі групи (комісії) з організації внутрішнього контролю та управління ризиками;

з метою підвищення обізнаності щодо сутності системи внутрішнього контролю і діяльності з управління ризиками, а також необхідності його запровадження проведено навчальні заходи з керівниками та працівниками структурних підрозділів;

заплановано розробку та затвердження внутрішнього розпорядчого документу з питань організації та функціонування системи управління ризиками (на сьогоднішній день наказом ДСНС від 26.02.2020 № 165 затверджено Порядок з організації та функціонування управління ризиками в ДСНС та Порядку із систематизації заходів контролю з попередження (усунення) чи обмеження ризиків в ДСНС), розробку/перегляд та удосконалення адміністративних регламентів.

Проте, на досягнутому зупинятися не можна, це лише початок великої роботи з покращення дієздатності існуючої системи внутрішнього контролю в ДСНС. Зокрема нас чекає велика робота щодо запровадження ефективних заходів контролю та моніторингу стосовно відстеження стану організації та функціонування системи внутрішнього контролю в цілому, управління ризиками, а також побудови інформаційного та комунікаційного обміну. Крім цього, у зв'язку із змінами внутрішнього середовища (організаційно-штатні зміни, зміни окремих функцій або їх розширення (робочих процесів) та законодавства необхідно розробити нові адміністративні регламенти.

Розвиток надійних систем внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту (превентивна складова), є одним із дієвих механізмів забезпечення ефективного управління державними фінансами в цілому, що особливо актуально в теперішніх умовах. До того ж питання належної організації діяльності з внутрішнього аудиту завжди є предметом пильної уваги зі сторони міжнародних експертних оціночних місій (PEFA, SIGMA та інших) які регулярно оцінюють прогрес реформ у цих сферах.

Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) є міждержавною організацією, що охоплює 34 країни з розвинутою ринковою економікою. Центр цієї організації поширює її рекомендації, надає допомогу з багатьох економічних питань країнам Центральної та Східної Європи, а також колишнього Радянського Союзу. У рамках ОЕСР створена і функціонує організація SIGMA (Support for Improvement in Governance and Management – Сприяння поліпшенню в управлінні і менеджменті), мета якої – підтримка удосконалення управління і керівництва в країнах Центральної та Східної Європи – спільна ініціатива центру ОЕСР для співробітництва з країнами економік перехідного періоду. SIGMA допомагає реформуванню державного управління в Центральній та Східній Європі¹. Діяльність SIGMA охоплює шість сфер: реформа державних установ, управління у сфері вироблення політик, управління витратами, управління державною службою, адміністративний нагляд та інформаційні служби.

Методи контролю менеджменту визнано як одну з характерних ознак ефективного управління в організаціях державного і приватного секторів в усьому світі. Контроль менеджменту стисло визначається як організація, політика та методи для: – забезпечення досягнення намічених результатів державних програм; – використання ресурсів цих програм згідно з установленими цілями та завданнями відповідних організацій; – захисту програм від непотрібних витрат, шахрайства та неправильного управління; – забезпечення одержання, зберігання й надання надійної і своєчасної інформації для прийняття рішень. Ефективний контроль менеджменту важливий для успішної діяльності державних організацій як захист від непотрібних витрат, зловживань і шахрайства та як засіб правильного виконання політики вищого керівництва. Однак навіть добре розроблені системи контролю мають обмеження, частково тому, що, надаючи можливість вищим керівникам контролювати організацію, не передбачають контролю за самими керівниками.

З метою подальшого розвитку державного фінансового контролю з європейськими колегами 10 червня 2020 року проведено відеозустріч з експертами EU-OECD/SIGMA Браяном Фіном, Йоханесом Вройліком та Русланою Рудніцькою.

Коротко презентувавши сферу діяльності та досвід роботи програми SIGMA, Браян Фін запропонував до

слова Голову Держаудитслужби Геннадія Пліса, який окреслив основні виклики, що стоять перед Службою, розповів про заходи, що вживаються для підвищення ефективності та результативності її діяльності, та зупинився на сферах, в яких необхідна підтримка міжнародних експертів.

Продовжив Йоханес Вройлік, який детально розпитав про стратегічні напрями розвитку Служби, бачення керівництва щодо вдосконалення інструментів інспектування, ситуацію із законопроектом, систему професійного розвитку працівників Служби, тощо.

Так, у форматі запитання-відповіді сторони домовились про напрями співробітництва та визначили чіткі заходи на найближчу перспективу.

На завершення зустрічі Геннадій Пліс висловив вдячність експертам за готовність та бажання підтримувати Держаудитслужбу подальшому її розвитку.

Найкращою системою оцінювання державних видатків та фінансової підзвітності визнано міжнародно визнану методику PEFA.

23 квітня 2019 року о 9.30 у приміщенні Держаудитслужби відбулася зустріч з експертом Світового Банку, який буде здійснювати оцінку ефективності управління державними фінансами в рамках системи ДВФП (PEFA). На сьогодні Світовий банк є провідною організацією з проведення оцінювання державних видатків та фінансової підзвітності. Проведене оцінювання слугуватиме аналізом поточного стану системи управління державними фінансами та стане основою для подальшої співпраці у цій галузі.

Перша оцінка PEFA в Україні відбулася у 2005 році, її результати презентовано 2007 року. PEFA стала основою для модернізації урядової стратегії з фінансового управління і посприяла реалізації проекту з модернізації системи управління державними фінансами. Друга оцінка здійснювалася спільно з Європейським Союзом і Світовим Банком у 2011 році. Третю оцінку було проведено в Україні у 2015 році. Тоді ще представники Держфінінспекції розповідали експертам Світового банку про кроки, здійснені Службою для запровадження підрозділів внутрішнього аудиту в центральних органах виконавчої влади України.

Сьогоднішня зустріч є передумовою для проведення оцінки і присвячена обговоренню стану справ у сфері внутрішнього аудиту для аналізу показника ДВФП – РІ 26 «Внутрішній аудит». Фахівці Держаудитслужби повідомили експерта Світового банку про передачу у 2017 році функції центрального підрозділу з гармонізації до Міністерства фінансів України.

Заступник Голови Держаудитслужби Юлія Солянік зазначила, що до повноважень Держаудитслужби у сфері внутрішнього аудиту наразі належить лише функція контролю за станом внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту в підрозділах внутрішнього аудиту в ЦОВВ, а також повідомила про результати роботи, які на сьогодні вже є завдяки цій функції.